

Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om försöksverksamhet med elchockvapen;

PMFS 2019:9
FAP 104-7

beslutade den 13 december 2019.

Utkom från trycket
den 20 december 2019

Polismyndigheten föreskriver följande med stöd av 20 § första stycket 7 polisförordningen (2014:1104) och meddelar följande allmänna råd.

Författningsbestämmelser

1 § Bestämmelser om polisens rätt att använda våld finns i 10 § polislagen (1984:387).

Allmänt råd

Vid bedömningen av vilket våld som är försvarligt att använda bör det beaktas att användning av elchockvapen genom avfyrning eller drivstöt innebär ett betydande mått av våldsanvändning.

Tilldelning och handhavande

2 § Endast sådant elchockvapen som är godkänt av Polismyndigheten får användas.¹

3 § Endast en polisman som med godkänt resultat har genomgått Polismyndighetens utbildning för elchockvapen och som tjänstgör vid en organisatorisk enhet som ingår i Polismyndighetens försöksverksamhet får använda elchockvapen.

4 § Beslut om vem som får använda elchockvapen fattas av lägst chefen för ett lokalpolisområde eller chefen för en sektion. Respektive polisregion och avdelning ska upprätta en förteckning över de polismän som får använda elchockvapen.

5 § En polisman som ska bära elchockvapen under sitt arbetspass ska kvittera ut det i samband med att arbetspasset påbörjas. Efter avslutad tjänstgöring ska vapnet återlämnas. Även återlämnandet ska kvitteras.

En förteckning ska föras över kvittenserna som ska bevaras ett år.

¹ Polismyndighetens förteckning över godkända särskilda hjälpmedel vid våldsanvändning inom Polisen, A239.092/2015.

6 § Elchockvapen får endast bäras och användas i tjänsten. Elchockvapnet ska bäras på ett sådant sätt att det inte förväxlas med annat skjutvapen.

7 § Elchockvapen ska bäras och handhas på ett säkert sätt så att inte någon obehörig kommer åt det eller det på något annat sätt förloras. Elchockvapnet ska hållas under uppsikt och vid bärande förvaras i bäranordning på ett därför avsett sätt.

Vid tjänstgöring i civil klädsel får elchockvapnet bäras på det sätt som bäst gagnar uppdraget.

8 § Elchockvapen ska förvaras på ett betryggande sätt så att det inte finns risk för att någon obehörig kommer åt det.

Allmänna råd

Elchockvapen som förvaras på ett bemannat arbetsställe bör förvaras i ett låst utrymme dit ingen obehörig har tillträde. I annat fall bör förvaringen ske i säkerhetsskåp eller något annat lika säkert förvaringsutrymme.

9 § Vid transport till eller från en plats för tillfällig tjänstgöring ska elchockvapen bäras på samma sätt som vid ordinarie tjänstgöring.

Undantag från första stycket får göras vid flygtransport om flygbolaget eller befälhavaren för flygtransporten kräver att vapnet förvaras på annat säkert sätt.

Användande av elchockvapen

10 § Ett elchockvapen får endast användas

- genom att använda vapnets varningsfunktion eller belysa någon med laser (betvinga),
- genom att trycka vapnet mot en kroppsdel i syfte att på den träffade kroppsdelens överföra ström och därigenom skapa smärta (drivstöt), och
- för att skjuta iväg projektiler som leder ström till den träffade kroppen i syfte att försätta muskulaturen i ett tillfälligt inkapabelt tillstånd (avfyrning).

11 § Elchockvapen får inte användas när polismannen har kontroll över den person mot vilket ingripandet riktas.

12 § Elchockvapen får inte användas mot en person som endast gör motstånd genom att använda sin kroppstyngd.

Endast i undantagsfall och om andra metoder eller hjälpmedel av lindrigare karaktär har visat sig eller bedöms vara verkningslösa eller otillräckliga, får elchockvapen användas genom drivstöt eller avfyrning på en person som enbart gör motstånd genom att hålla sig fast i en annan person eller i ett föremål eller genom att spjärna emot med ben eller armar.

13 § Elchockvapen får inte användas mot någon om omständigheterna är sådana att det finns en risk för svåra skador, om inte användningen sker för att förhindra fara för liv eller hälsa.

Allmänna råd

- Omständigheter som kan medföra risk för svåra skador kan vara att
- den som utsätts för användning av elchockvapen befinner sig i en folksamling eller i en miljö med stark koncentration av brandfarliga gaser eller vätskor, eller
 - den som elchockvapnet används mot genom drivstöt eller avfyrning riskerar att falla från hög höjd, ner i vatten eller ner på ett spårrområde.

14 § När förhållandena kräver det får elchockvapnet bäras i handen och göras berett för användning genom betvingande, drivstöt eller avfyrning.

15 § En polisman får sikta med elchockvapnet mot någon eller använda vapnets varningsfunktion i syfte att betvinga denne först när förutsättningarna för att använda drivstöt eller att avfyra elchockvapnet är uppfyllda eller när det finns skäl att anta att sådana förutsättningar kan komma att uppstå.

16 § Innan elchockvapen används för drivstöt eller avfyrning ska polismannen, om det inte framstår som olämpligt eller verkningslöst, ge till känna att han eller hon har för avsikt att använda elchockvapnet genom drivstöt eller avfyrning.

Åtgärder som ska vidtas efter avfyrning

17 § När någon beskjutits med elchockvapen ska de utskjutna projektilerna tas bort från den beskjutnes kropp så snart det lämpligen kan ske. När projektiler avlägsnas ska handskar användas.

Allmänt råd

Om projektilerna bedöms vara svåra att ta bort eller om ett borttagande riskerar att leda till skador bör sjukvårdspersonal anlitas för borttagandet av projektilerna.

Rapportering

18 § Den som använt elchockvapen ska så snart som möjligt rapportera om när och hur vapnet använts till närmaste förman.

19 § Omständigheterna vid ingripandet, anledningen till att våldsanvändningen var nödvändig och skälen för att elchockvapen användes ska, oavsett annan dokumentation i ärendet, dokumenteras utförligt på formulär *Rapport – särskilt hjälpmedel vid våldsanvändning*.

Den förman som granskar dokumentationen ansvarar för att formuläret är fullständigt och korrekt ifyllt samt att den avrapporterande polismannen får

en direkt återkoppling, om rapporteringen är bristfällig. Data från rapporten ska efter ifyllandet omgående skickas till nationella operativa avdelningen enligt särskild rutin i Formulärportalen.

20 § Vad som sägs i 18 och 19 §§ gäller inte när elchockvapen används i samband med utbildning.

Övrigt

21 § Om det finns särskilda skäl får Polismyndigheten besluta om undantag från dessa föreskrifter.

Dessa föreskrifter och allmänna råd träder i kraft den 1 januari 2020 och gäller till och med den 31 december 2020.

På Polismyndighetens vägnar

ANDERS THORNBERG

Fredrik Landberg
(Nationella operativa avdelningen)